



בע"ח (תל אביב) 44595-08-14 - נטלי ערוסי נ' משטרת ישראל/מדור תביעות פלילי ת"א

בע"ח (תל-אביב-יפו) 44595-08-14 - נטלי ערוסי נ' משטרת ישראל/מדור תביעות פלילי ת"א-אשלום תל-אביב-יפו
בע"ח (תל-אביב-יפו) 44595-08-14

נטלי ערוסי

ע"י ב"כ עו"ד יפעת כץ

נגד

משטרת ישראל/מדור תביעות פלילי ת"א

ע"י ב"כ עו"ד לילי קצב

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו

[02.11.2014]

כב' השופטת נעה תבור

החלטה משלימה

1. בתאריך 24.10.14 ניתנה החלטה בבקשה לעיון בחומר חקירה, למעט בשאלת זכות עיון בהנחיות פנימיות או במדיניות כתובה של התביעה. בעת הדיון נטען כי קיימת הנחייה הנוגעת לעבירות מושא כתב האישום ובהתאם להחלטת בית המשפט נמסרה הנחייה זו לעיוני בתאריך 27.10.14.
2. באת כוח המבקשת הציגה לעיוני נוהל של האגף לחקירות ולמודיעין שמספרו 300.052. העוסק בחקירה ובהעמדה לדיון בעבירה של הפרת הוראה חוקית. על פי נוהל זה "לא תפתח חקירה פלילית בגין הפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287, כאשר מעשה ההפרה מהווה עבירה לפי הוראת חוק אחרת, כאשר ניתן לאכוף את ביצוע הצו באמצעות סעיף 6, או כאשר מצויה בחוק תרופה אחרת להפרה". המבקשת עותרת להציג לעיונה הנחיה אחרת אם קיימת כזו.
3. עמדת המשיבה היא כי ההנחייה אותה הציגה לעיון בית המשפט היא הנחיה פנימית ועל כן אין למסור אותה לעיון ההגנה.
- דיון והחלטה
4. הכלל הוא כי תרשומות פנימיות והתכתבויות פנימיות אינם בגדר חומר חקירה ואין כל חובה להעבירם לעיון ההגנה. כך נפסק בבקשות רבות ולמשל בבש"פ 2270/06 אל עלווי נ. מדינת ישראל (ניתן ביום 7.9.06) [פורסם במאגרים]. הרציונל בעניין זה הוא ההבדל שבין חומר חקירה גולמי לבין חומר מעובד. תרשומות ותכתובות שעוסקות בניית החומר הגלוי שנאסף והערכת אותו חומר הם בבחינת עיבוד הקיים. בית המשפט קבע כי החובה למסור חומר חקירה חלה על חומר גולמי בלבד ובכל הנוגע להערכות ועיבוד החומר, הרי יכולה ההגנה לעשות כן מיטב הבנתה ובאופן עצמאי ואין חובה להעביר לעיונה תוצרי עבודת המאשימה.
5. המסמך שהוצג לעיוני ערוך כמכתב פנימי בתוך המשטרה. חלקו עוסק בנתוני תיק אחר שאינו קשור לענייננו אך חלקו כולל הנחייה כיצד לנהוג במקרים של הפרת חובת הפיקוח של ערב. חלק זה של המכתב אינו מהווה עיבוד נתונים קיימים אלא מדובר בהנחיה כללית, שתחולתה רחבה מעבר לתיק הספציפי שאליו מתייחס המכתב.



6. השאלה אם הנחיות המשטרה או נהלים פנימיים הם בבחינת חומר חקירה לא הוכרעה בבית המשפט העליון. כאשר התעוררה השאלה במקרים דומים, התנגדה המדינה להכללת נהלים בגדר חומר חקירה, בעיקר בשל השלכות רוחב של החלטה כזו. המדינה טענה כי תגרום הכבדה ממשית וחסרת תכלית אם תחויב לצרף נהלי עבודה לכל תיק וכמו כן תאלץ לשקול בכל תיק צורך בחסיון לגבי חלקים מאותן הנחיות ונהלים, באופן שאף הוא יסרב לאת ההליך הפלילי. בדיון שנערך לפניי סירבה המאשימה לחשוף את המסמך מן הטעם שמדובר בהנחיה פנימית. כאמור "פנימיות" לבדה אינה נימוק מספיק למניעת עיון בחומר, אם מתברר שמדובר בחומר הנוגע לאישום או לטענות ההגנה ואיננו עיבוד חומר קיים.
7. בבש"פ 3581/11 מדינת ישראל נ. אלנבארי [פורסם במאגרים] (ניתן ביום 23.5.11) עתר נאשם לעיין ב"נוהל מרדפים" של משטרת ישראל. בית המשפט הפנה את המשיב להגיש בקשה לפי סעיף 7 לחוק חופש המידע. באותו ענין הביעה התביעה עמדתה כי לא תתנגד למסור את נהלי המרדפים המשטריים במסגרת פניה לפי חוק חופש המידע. בית המשפט ציין כי יש לשמור הכרעה בסוגיית הכללת נהלים פנימיים בגדר חומר חקירה למותב תלתא של בית המשפט העליון.
- שלושה שבועות לאחר אותה החלטה, בעע"מ 2398/08 מדינת ישראל נ. אליצור סגל [פורסם במאגרים] (ניתן ביום 19.6.11) העיר כב' השופט גרוניס כי אין צידוק לעכב את ההליך הפלילי עד שתיפול הכרעה בהליך לפי חוק חופש המידע.
- נמצא אם כן כי גם במקרה שלפניי לא די בהפניית המבקשת להליך לפי חוק חופש המידע, מה גם שהמדינה במקרה זה כלל לא הביעה הסכמתה לגילוי אותו מסמך בין בהליך זה ובין בהליך לפי חוק חופש המידע.
8. החובה לפרסם הנחיות מנהליות כתובות קבועה בסעיף 6 לחוק חופש המידע תשנ"ח-1998. הצדדים לא טענו לתחולת החוק, אך לא ראיתי כיצד עיון בנוהל המבוקש יכנס לסעיף 8 לחוק המאפשר לדחות בקשה או לסעיף 9 לחוק, המתייחס למידע שגילוי אסור או שאין חובה למסרו.
9. בעפ"א (ארצי) 29798-10-11 מדינת ישראל נ. עמית [פורסם במאגרים] (ניתן ביום 22.4.13) כתב כב' השופט אילן סופר דברים היפים גם לענין שלפניי:
- "ראשית, התביעה מחויבת בפרסום ובגילוי ההנחיות הקיימות אצלה בכל הקשור למדיניות הגשת כתבי אישום. לענין זה יפים דברי השופט חשין בבג"ץ אפרתי:
- "השאלה, אם יוכל אדם לפטור עצמו בקנס מינהלי או אם יהיה עליו לעמוד לדין פלילי, אין זה ראוי כי יוכרע בה על דרך של משחק במחבואים בין האזרח לבין הרשות. הנחיות הפרקליטות חייבות להתפרסם לרבים, כדי שהרבים יכלכלו מעשיהם על פיהן וידעו גבולותיה של עבירה מינהלית; וגמישותו של שיקול הדעת המוקנה לרשות יוכל לעמוד לה כדי שלא יערימו עליה. הסתרת ההנחיות מהאזרח, לבד מכך שהיא נוגדת מושכלות ראשונים במשטר דמוקרטי - ומוסיפה היא ומאפשרת שרירות בעשייה - אין בה לא סבירות ולא היגיון: אליבא דכולי עלמא זכאי נאשם לדעת אותם טעמים שהביאו להגשת כתב - אישום נגדו, ומשיידע את אלה, תתגלה לו ממילא מדיניות הרשות, במישרין או בעקיפין. מה היה לה אפוא לפרקליטות כי ראתה להסתיר את מדיניותה מראש?" (בג"ץ 5537/91 אליהו אפרתי נ' כרמלה אוסטפלד פ"ד מ"ו (3) 501, 514 (1992)).



חובת הגילוי חלה על הנחיות כתובות אשר יש להן נגיעה או חשיבות לציבור, שכן פרסומן תורם לקידום השוויון ומקל על האזרח לבחון אם הרשות נהגה עימו בהגינות וללא אפליה. כמו כן פרסום מדיניות אכיפה משרת את המטרה המהותית שלשמה נועדה האכיפה, דהיינו פעולה על פי הדין הרצוי בעיני הרשות ותורם להרתעה (ר' הפניות בפסק הדין).

מדיניות האכיפה היא חלק מחומר החקירה הרלבנטי להגנת הנאשם, באשר היא משמשת המסד שעליו החליטה התביעה להגיש את כתב האישום. מדיניות האכיפה היא מעין מגדלור שלאורו פועלת התביעה, והנאשם זכאי לבחון זאת כאשר ההנחיות מבוארות לפניו והוא יכול לראות שעניינו נכלל בתוך המקרים שאותה המדיניות מכסה".

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

10. דברים אלו נאמרו לגבי מדיניות הנוגעת להחלטה המבחינה בין הליך מנהלי לבין הליך פלילי, אולם בשינויים המחויבים הם נכונים גם לגבי החלטה המבחינה בין הליכים חלופיים (כמו חילוט ערבות) לבין הגשת הליך פלילי. לטעמי כאשר קיימת מדיניות כתובה לגבי הגשת כתבי אישום, יש לפרסם מדיניות זו כך שתהיה גלויה לעין כל. לא ברור לי לאיזו תכלית נחוץ המשך סיווגה של ההנחיה כנוהל פנימי. חשיפת המדיניות תאפשר לסניגורים ולנאשמים לבחון מידת השוויון בהליכים ותיתן לבית המשפט כלי אחיד לפיקוח.

11. זאת ועוד, אני סבורה שמקום שבו לא התרתי קבלת נתונים סטטיסטיים בעניין הגשת כתבי אישום, בשל ההכבדה היתרה שתגרם בשל איסוף הנתונים ומיונם (החלטה מיום 24.10.14), יש להתיר ביתר קלות עיון בהנחיית התביעה המתייחסת לאותו ענין.

12. לכך יש להוסיף כי הדברים האמורים בחלק הרלוונטי של המסמך המדובר נאמרו ממילא בגלוי על ידי באת כוח המשיבה בעת הדיון. משכך, לא מדובר בגילוי מידע חסוי ועצם התרת עיון בו אינו פוגע באינטרס ציבורי כלשהו. לאור טענת ההגנה המבוססת על אכיפה בדרגית, האמור באותה הנחיה רלוונטי לאישום (אם כי אינני מביעה עמדה ביחס לשאלה האם הוא מסייע להגנה).

13. כפי שנאמר בראשית ההחלטה, המסמך שהוצג לעיון בית המשפט הוא ייצור כלאיים. לא מדובר בנוהל מפורט ומסודר אך גם לא במכתב פנימי במסגרת הפעילות השוטפת של המשטרה. לפיכך אתיר עיון באותו חלק הכולל הנחיות העמדה לדין ולא ביתר חלקי המסמך. המשיבה תעביר לעיון המבקשת את סעיף 5 למכתב ואותו בלבד.

14. המסמכים שהוגשו מוחזרים לצדדים.

המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט' חשוון תשע"ה, 02 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.